

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

/проф. Борис БУНЧУК/

“12” серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ЕТИЧНІ ДОКТРИНИ В СТРУКТУРІ
РЕЛІГІЙНОГО СВІТОГЛЯДУ

вибіркова

Освітньо-професійна програма «Філософія»

Спеціальність 033 Філософія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

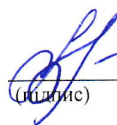
Робоча програма з навчальної дисципліни Етичні доктрини в структурі релігійного світогляду складена відповідно до освітньо-професійної програми «Філософія», спеціальності 033 Філософія, другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 9 від «26» червня 2024 р.).

Розробник: **Бродецький Олександр Євгенович**, доктор філософських наук, доцент

Викладач: **Бродецький Олександр Євгенович**, доктор філософських наук, доцент

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри філософії та культурології
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Завідувач кафедри філософії та культурології

Ольга РУПТАШ

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Голова методичної ради філологічного факультету

Алла АНТОФІЙЧУК

© _____, 2024 рік

1. Мета та анотація навчальної дисципліни

Дисципліна розкриває зміст та способи обґрунтування етичних цінностей у межах відповідних учень, концепцій, доктрин релігійних систем світу; забезпечує порівняльним інструментарієм їхнього осмислення; висвітлює етичні дискурси релігій з урахуванням їхніх соціальних, культурних, психологічних контекстів.

Мета курсу: на ґрунті висвітлення та змісту та світоглядно-методологічних особливостей етичних доктрин релігій світу розкрити їхню ціннісну-орієнтаційну роль, співвідношення в них авторитарних і гуманістичних тенденцій, соціальну значущість та форми трансформацій й дієвості релігійно-етичних ідей в умовах сьогодення.

Ця вибіркова дисципліна тим, що доповнює загальнофілософські знання студентів магістерської програми соціально актуальними знаннями про моральні виміри аксіосфери релігій, що є істотно значущим у сучасному світі, адже релігії – потужний чинник функціонування мультикультурної, глобалізованої соціокультурної реальності (і у світі загалом, і в Україні). Курс керується методологічним орієнтиром на гуманістичну синергію етичних ідей різних світоглядних традицій, що є важливим у руслі завдань євроінтеграції та солідаризації українського суспільства. Вивчення дисципліни підвищить релігієзнавчий та соціально-філософський експертний потенціал компетентностей студентів магістерської освітньо-професійної програми.

Завдання курсу: 1) розкрити специфіку функціонування морально-етичної складової в межах релігійного світогляду та форми її взаємодії із сотеріологічними, містичними, спільното-інтегративними аспектами релігійного комплексу; 2) експлікувати віроповчальні основи та філософські варіації етичних доктрин орієнталістських релігій (індуїзм, конфуціанство, джайнізм, сикхізм, синтоїзм тощо); 3) окреслити доктринальні варіації та гуманістичні потенції етики буддизму в його історичних параметрах і сьогоденній функціональності; 4) витлумачити зміст моральної концепції юдаїзму та її конфесійних і філософських відгалужень; 5) висвітлити особливості етичної доктрини християнства, її історичну новаційність, соціальну дієвість в умовах сьогодення; 6) осмислити зміст та палітру дискурсів ісламської етичної системи; 7) проаналізувати етичні концепції сучасних неорелігійних рухів; 8) обміркувати концептуальний зміст та доктринальне підґрунтя сучасних релігійно-етичних ідей щодо новітніх екологічних, біомедичних, гендерних викликів; 9) кристалізувати етичний зміст соціальних концепцій провідних релігій та конфесій сучасного світу.

2. Результати навчання

Дисципліна спрямована на формування у здобувача вищої освіти таких результатів навчання, передбачених відповідними Стандартом вищої освіти, освітньо-професійною програмою та професійним стандартом «Викладачі ЗВО»:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Знання та розуміння предметної сфери та розуміння професійної діяльності. ЗК3. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. ЗК4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); ЗК9. Здатність застосовувати кращі практики у професійній діяльності. ЗК10. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Фахові компетентності (ФК):

ФК1. Здатність використовувати історико-філософську спадщину в осмисленні та розв'язанні дослідницьких проблем. ФК2. Усвідомлення зв'язків філософської спеціалізації з іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками. ФК3. Здатність формулювати та аргументувати актуальні філософські ідеї, доказово й обґрунтовано викладати результати дослідження. ФК5. Здатність критично працювати з філософськими текстами, застосовувати різні методи аналізу та інтерпретації. ФК6. Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань. ФК7. Здатність професійно проводити світоглядний аналіз та

етико-ціннісну експертизу європейської та євроатлантичної інтеграції України на підставі принципу україноцентризму.

Програмні результати: ПРН1. Здійснювати інтелектуальний пошук, виявляти і критично осмислювати актуальні проблеми сучасної філософської думки, розробляти їх в рамках власного філософського дослідження. ПРН2. Знати і використовувати фаховий словник та філософські засоби для донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються. ПРН5. Використовувати методологію та пізнавальні засоби, що властиві філософії та її застосуванням. ПРН7. Критично осмислювати, аналізувати та оцінювати філософські тексти, застосовувати релевантні методи їх аналізу та інтерпретації. ПРН8. Розуміти зв'язки філософії з іншими напрямками світоглядного дискурсу та іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками. ПРН10. Брати участь у наукових дискусіях з філософії та міждисциплінарних проблем обговорення філософських питань з експертами з інших галузей знань. ПРН11. Аналізувати, оцінювати і прогнозувати соціальні, політичні, економічні та культурні процеси із застосуванням фахових знань та спеціалізованих навичок розв'язання складних завдань філософії. ПРН12. Використовувати набуті знання в практиці європейської та євроатлантичної інтеграції України, зокрема проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу інтеграційних процесів.

У застосуванні до цієї дисципліни відповідні компетентності та програмні результати конкретизуються у тому, що на основі її вивчення **студентам належить:**

Знати зміст етичних доктрин національних та світових релігій світу, джерела їх генези та віхи еволюції, внесок видатних богословів та релігійних філософів у систематизацію та обґрунтування цих доктрин;

Розуміти закономірності функціонування моральних цінностей у релігіях, співвідношення містичних й антропологічних параметрів при обґрунтуванні засад релігійної етики, вплив конфесійної специфіки та соціокультурних факторів на зміст і життєво-практичні вектори конкретних релігійно-етичних вчень минулого й сьогодення;

Вміти аналізувати співвідношення історичних, соціальних, ідейних чинників, що визначають конкретний зміст тих чи інших етичних доктрин у релігіях, ідейно кристалізувати гуманізаційний смисловий ресурс етики різних релігій, здійснювати експертну оцінку та прогнозування соціальної дієвості та морального впливу тих чи інших релігійних постулатів і переконань у публічному просторі соціуму і культури.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: «Етичні доктрини в структурі релігійного світогляду»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	1/2	2/3	3	90	2	15		15		60		Залік

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.		
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
Змістовий модуль 1														
Етична аксіологія в релігійному світогляді та етичні системи в орієнталістських і біблійних релігіях														
Тема 1 Феномен етичних цінностей у релігіях: методологічні аспекти	9	2	2			6								
Тема 2 Етичний дискурс національних релігій орієнталістської орбіти: культові й філософські виміри	9	2	2			6								
Тема 3 Доктринальні варіації та загальнолюдський смисл етики буддизму	9	2	2			6								
Тема 4 Віроповчальні джерела та соціально-комунікативні аспекти етичних ідей юдаїзму	9	1	1			6								
Тема 5 Етичні концепції християнства та шляхи їх обґрунтування	9	2	2			6								
Разом за змістовим модулем 1	45	9	9			30								
Змістовий модуль 2														
Етичні концепції ісламу, неорелігій та актуальні проблеми сучасної прикладної етики в релігійній інтерпретації														
Тема 6	9	2	2			6								

Моральні цінності ісламу та їх концептуалізація в теології і релігійній філософії												
Тема 7 Етичні альтернативи неорелігійних доктрин	9	1	1			6						
Тема 8 Екологічні проблеми кризь призму етики релігій	9	1	1			6						
Тема 9 Гендерні й біомедичні виклики сьогодення в аспекті релігійно-етичного осмислення	9	1	1			6						
Тема 10 Етичні аспекти сучасних соціальних концепцій релігійних конфесій	9	1	1			6						
Разом за змістовим модулем 2	45	6	6			30						
Всього за навчальний семестр	90	15	15			60						

Тема 1. Феномен етичних цінностей у релігіях: методологічні аспекти

Методологічні параметри інтерпретації етичної аксіології в релігійному світогляді. Богословські витлумачення. Варіації секулярних інтерпретації взаємозв'язків релігії і моралі. Принцип гуманістичної синергії релігійно-етичних ідей та його пізнавальна й ціннісно-орієнтаційна роль. Співвідношення морального, сотеріологічного і спільнотного-інтегративного в релігійних цінностях. Авторитарна і гуманістична релігійна етика та вектори їх виховної дієвості.

Тема 2. Етичний дискурс національних релігій орієнталістської орбіти: культові й філософські виміри

Етичні елементи в контексті ціннісного синкретизму національних релігій орієнталістської орбіти. Етичні концепції в індуїзмі та джайнізмі. Моральний дискурс конфуціанства та його соціальні параметри. Етичні доктрини в джайнізмі. Моральні ідеї зороастризму та їхня рецепція в релігійно-етичних вченнях людства. Етичні домінанти сикхізму і синтоїзму. Орієнталістська етика в сучасній культурі.

Тема 3. Доктринальні варіації та загальнолюдський смисл етики буддизму

Джерела етичної концепції буддизму. Моральні імпульси вчення Будди та його ранніх послідовників. Актуальні параметри «восьмеричного шляху» і його виховна роль. Проблема персоналізму в буддизмі. Соціальні вектори етики буддизму та оцінка їх дієвості. Конфесійний зріз буддійських етичних доктрин. Діалог буддійської етики і моральних доктрин інших релігій. Буддійські моральні ідеї в контексті сьогодення. Етична програма Далай Лами XIV. Толерантизаційний потенціал сучасної гуманістичної буддійської етики (дискурс Дайсаку Ікеди та ін.)

Тема 4. Віроповчальні джерела та соціально-комунікативні аспекти етичних ідей юдаїзму

Гене́за моральної концепції юдаїзму та її джерела. Історичне й загальнолюдське в

етиці декалогу. Персоналістичні та діалогічні параметри юдейського морального самовизначення. Талмудичний етичний дискурс та його життєво-практична спрямованість. Авторитарні і гуманістичні тенденції в етичних доктринах юдейських богословів та течій. Етика в контексті юдейської релігійної філософії. Етичні концепції сучасного юдаїзму, їхні теоретичні та прикладні параметри. Мораль і соціально-політична ідеологія юдаїзму: палітра інтерпретацій.

Тема 5. Етичні концепції християнства та шляхи їх обґрунтування

Формування християнської етичної програми: новозавітний дискурс. Концептуальні варіації християнської етики в дискурсах середньовічної теології та філософії. Доля християнської етики в системі богословських і філософських дискусій Нового Часу і Просвітництва. Аналіз християнської етики в екзистенціалізмі, філософії життя, позитивізмі, неотомізмі, психоаналізі, постмодерністських вченнях: діалог методологій та світоглядний плюралізм. Соціально значущі можливості етичних ідей християнства: конфесійний зріз. Християнська етика в освіті: аналіз підходів та проектування методик для українського контексту.

Тема 6. Моральні цінності ісламу та їх концептуалізація в теології і релігійній філософії

Джерела ісламської етики. Синкретизм морального і юридичного в мусульманській етиці. Практично-регулятивний та соціоцентристський характер мусульманських етичних доктрин. Проблема гуманістичності ісламської моральної програми та її конфесійних варіацій. Етичні цінності крізь призму мусульманської філософії XIX-XXI століть. Виклики ісламського фундаменталізму і гуманістичні альтернативи в цій релігії. Ісламський етичний дискурс і проблема «секуляризації / десекуляризації».

Тема 7. Етичні альтернативи неорелігійних доктрин

Моральні колізії сьогодення і передумови поширення неорелігійності. Доктринальні і світоглядні рецепції в етиці НРТ. Критерії диференціації гуманістичних і авторитарних етичних вчень у неорухах. Обґрунтування моральних векторів соціальної активності в неорелігіях. Український контекст реалізації моральних ідей неорелігій та його соціальні суперечності. Етичні аспекти діалогу й соціальної солідаризації прихильників традиційних конфесій і неорелігій.

Тема 8. Екологічні проблеми крізь призму етики релігій

Тенденції ставлення до природи у вченнях та практиках релігій світу: палітра підходів та можливості синергії ідей. Юдейська, буддійська, християнська та ісламська моделі осмислення екологічної кризи сьогодення. Важелі дієвості гуманістичних екологічних ініціатив релігій та конфесій: концептуальний і соціально-практичний параметри. Релігійні ідеї щодо екології в просторі ЗМІ та масмедіа. Методики висвітлення екологічних проблем у релігійній освіті різних конфесій.

Тема 9. Гендерні й біомедичні виклики сьогодення в аспекті релігійно-етичного осмислення

Етичні дискурси релігій про природу життя, його сакральні та антропологічні виміри. Дискурс сучасних релігій щодо біомедичних і гендерних та сімейно-шлюбних проблем сьогодення. Можливості діалогу релігійної і світської тенденцій в інтерпретації цих проблем.

Тема 10. Етичні аспекти сучасних соціальних концепцій релігійних конфесій

Висвітлення проблем соціального буття людини в релігіях та їхні етичні параметри: історичний дискурс. Соціальні концепції індуїзму, буддизму, синтоїзму. Проблеми соціальної справедливості в етичних доктринах юдаїзму, християнства, ісламу. Релігійні ідеї

й етичні колізії сучасного світу. Соціальна справедливість і суспільно-політичний дискурс етики конфесій в сучасній Україні.

3.3. Тематика семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологічні засади осмислення етичних цінностей у релігіях	2
2	Етичні вчення у східних національних релігіях	2
3	Принципи обґрунтування моральних концепцій у буддизмі	2
4	Етичні ідеї та вчення в юдейській традиції	1
5	Варіативність християнського богословського й релігійно-філософського обґрунтування моральних цінностей	2
6	Концептуальні засади етики ісламу	2
7	Етичний дискурс неорелігій та його суперечності	1
8	Екологічна проблематика в релігійно-етичній думці та практиках	1
9	Релігійні ідеї щодо гендерних, сімейно-шлюбних та біомедичних викликів сьогодення	1
10	Соціально-політичні процеси крізь призму етики релігій	1

Завдання до семінару 1

Методологічні засади осмислення етичних цінностей у релігіях

1. Окресліть відомі Вам методологічні підходи до витлумачення місця етичних цінностей у релігіях.
2. Проаналізуйте взаємозв'язки моральних, сотеріологічних і спільното-інтегративних ціннісних підсистем у релігійному світогляді.
3. Висвітліть критерії розмежування авторитарного і гуманістичного елементів у релігійній моралі.
4. Дайте порівняльну характеристику просвітницьких і після просвітницької принципів витлумачення місця етичного в релігіях.

Завдання до семінару 2

Етичні вчення у східних національних релігіях

1. Висвітліть співвідношення ритуалістично-культових і філософсько-рефлексивних мотивацій етики індуїзму та джайнізму.
2. Кристалізуйте моральні елементи релігійної і філософської доктрин конфуціанства та даосизму. Розкрийте актуальні для сьогодення моральні дискурси цих релігій.
3. Піддайте порівняльному розгляду етичні засади зороастризму, синтоїзму та сикхізму.
4. Обміркуйте значущість гуманістичних ідей орієнталістської релігійної етики в умовах глобалізації.

Завдання до семінару 3

Принципи обґрунтування моральних концепцій у буддизмі

1. Розкрийте суть новаторства моральної концепції раннього буддизму.
2. Висвітліть зміст актуальних етичних ідей напрямів тхеравада і махаяна, порівняйте їхні антропологічні передумови.
3. Охарактеризуйте місце етичних концепцій в системі уявлень напрямів ваджраяна і дзен-буддизм.
4. Проаналізуйте ідеї сучасних буддійських мислителів щодо розв'язання актуальних проблем кризи духовності в сучасному світі.

5. Здійсніть теоретичний синтез дискурсів сучасної секулярної гуманістичної етики і актуальних моральних ідей буддизму.

Завдання до семінару 4

Етичні ідеї та вчення в юдейській традиції

1. Аналітично охарактеризуйте джерела та антропологічне підґрунтя провідних настанов юдейської етики.
2. Узагальніть комплекс провідних моральних ідей Танаху і Талмуду.
3. Охарактеризуйте конфесійні відмінності юдейської етики (ортодоксальний, реформістський та модерністський юдаїзм).
4. Висвітліть етичні домінанти у провідних дискурсах юдейської філософії XX-XXI століть.

Завдання до семінару 5

Варіативність християнського богословського й релігійно-філософського обґрунтування моральних цінностей

1. Проаналізуйте передумови та джерела християнської моральної програми й окресліть її історичне новаторство.
2. Висвітліть провідні етичні дискурси в християнському богослов'ї та теології Середніх Віків.
3. Здійсніть аналіз кореляції християнської та античної етичної спадщини у філософських дискурсах епохи Відродження.
4. Окресліть альтернативи християнської і секулярної етики Нового Часу та доби Просвітництва.
5. Висвітліть інноваційні моральні ідеї в напрямках християнської релігійної філософії післяпросвітницької доби.
6. Проаналізуйте сучасні дискурси християнських конфесій щодо актуальних духовно-соціальних проблем.

Завдання до семінару 6

Концептуальні засади етики ісламу

1. Проаналізуйте джерела формування моральної парадигми ісламу, окресліть її історичні та ідейні передумови.
2. Висвітліть синкретизм морального і юридичного аспектів Корану та Сунни.
3. Розкрийте специфіку етичних доктрин у конфесійних варіаціях ісламу.
4. Висвітліть шляхи теоретичного обґрунтування моральності в напрямках ісламської філософії минулого й сьогодення.
5. Здійсніть моніторинг дієвості ісламської етики перед лицем сучасних глобальних і локальних загроз та оцініть її потенціал в умовах мультикультуралізму.

Завдання до семінару 7

Етичний дискурс неорелігій та його суперечності

1. Висвітліть моральний аспект соціальних та психологічних передумов популяризації неорелігій у сучасному соціумі.
2. Окресліть гуманістичні й авторитарні вектори моральних ініціатив провідних неорелігій та проілюструйте їх посиленням на конкретні вчення і практики.
3. Оцініть роль неорелігійних етичних дискурсів в публічному обговоренні актуальних моральних проблем сьогодення в українському контексті.

Завдання до семінару 8

Екологічна проблематика в релігійно-етичній думці та практиках

1. Здійсніть класифікацію моделей ставлення до природи в орієнталістських національних релігіях та екстраполюйте їх на підходи до розв'язання проблем сучасної екології.
2. Узагальніть актуальні ініціативи буддистських течій та мислителів щодо оптимізації екокультури.

3. Висвітліть моральні принципи екологічного дискурсу сучасних юдаїзму та християнства і їхні конфесійні варіації.
4. Обміркуйте актуальні ісламські дискурси з питань екології та оцініть їхню соціальну дієвість.

Завдання до семінару 9

Релігійні ідеї щодо гендерних, сімейно-шлюбних та біомедичних викликів сьогодення

1. Дайте аналіз ролі гендерної і біомедичної проблематики в контексті морально-соціальних трансформацій сьогодення.
2. Висвітліть зміст дискусії релігійних і секулярних дискурсів щодо проблем сучасної біомедичної етики.
3. Окресліть виклики та альтернативи осмислення питань гендерної і сімейно-шлюбної етики в сучасному мультикультурному соціумі.
4. Здійсніть класифікацію конфесійних підходів до оцінки етичного смислу евтаназії, трансплантації органів, контрацепції, одностатевих шлюбів, клонування, сурогатного материнства.

Завдання до семінару 10

Соціально-політичні процеси крізь призму етики релігій

1. Поясніть зміст та витлумачте етичний сенс ключових соціальних трансформацій у глобалізованому світі кінця XX – початку XXI ст.
2. Окресліть шляхи обґрунтування та етичні маркери соціальних доктрин у релігіях орієнталістського кореня.
3. Висвітліть конфесійні варіації етико-соціальних доктрин юдаїзму.
4. Розкрийте специфіку католицького, православного та протестантського дискурсів щодо сучасних проблем соціальної справедливості та паритету.

3.4. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

1. Тенденції впливу «Законів Ману» на традиційний етос індуза (письмова аналітична робота, 0,3 др.арк.).
2. Особливості синтезу етичних ідей буддизму і синтоїзму в моральних концепціях сучасних японських релігійних філософів (компаративна доповідь 0,5 др.арк.).
3. Світоглядно-методологічні альтернативи інтерпретації принципів релігійної етики в релігієзнавчих дискурсах постмодерністського напрямку (аналітична розробка з усною доповіддю, до 20 хв.).
4. Вплив ідейних і соціальних інновацій II Ватиканського Собору на трансформацію смислових акцентів у сучасному католицизмі (тези доповіді на наукову конференцію, 0,3 др.арк.).
5. Тенденції критики етики секуляризму в дискурсах сучасних буддизму, християнства та ісламу (компаративістський огляд з усною доповіддю, до 20 хв.).
6. Біблійні засади етики стосунків чоловіка і жінки (соціум, родина, релігія): компаративний контекст – юдаїзм / християнство (підготовка проекту наукової статті, до 0,5 др.арк.).
7. Порівняльний аналіз етичних концепцій лютеранства й кальвінізму та їхніх сучасних модифікацій (теоретична доповідь з презентацією, до 0,5 др.арк., до 20 слайдів).
8. Форми критичного переосмислення в сучасних католицьких дискурсах морально котраверсійної соціальної практики Церкви в минулі періоди історії (усна аналітична доповідь, до 15 хв.).
9. Критичний аналіз деструктивних заяв і рішень лідерів та керівних структур Московського Патріархату в умовах військової агресії рашизму (тези доповіді на наукову конференцію, до 0,3 др.арк.).
10. Етичні ідеї суфізму в порівняльному розгляді з традиційною моральною доктриною ісламу (реферат, 0,3 др.арк.).

11. Місце етичних концептів у системі християнського еволюціонізму П. Теяр де Шардена (тези доповіді на наукову конференцію, до 0,3 др.арк.).
12. Маркери відмінності етики свідків Єгови від загально-християнської етичної концепції (аналітична усна доповідь, до 20 хв.).
13. Етичне ядро релігійної філософії Дайсаку Ікеди та актуальна значущість його ідей (есе, до 0,3 др.арк.).
14. Трансформація стратегій католицької Церкви щодо ключових проблем прикладної етики в період діяльності Папи Франциска (доповідь на матеріалі офіційних церковних документів і публічної практики понтифіка, підготовка наукової статті, до 0,5 др. арк.).
15. Світові релігійні організації і війна Росії проти України (бесіда у форматі круглого столу, форма звітності – відеозапис обговорення).

Примітка: Орієнтовний обсяг есе чи аналітичної таблиці: – до 0,3 др. арк; тексту доповіді – до 0,5 др. арк.; час дискусії або полемічної бесіди – до 30-50 хв. Рекомендована кількість ІНДЗ для одного студента / студентки: 3 (перший модуль) і 3 (другий модуль). У разі якісного виконання більшої кількості ІНДЗ надлишок балів може зараховуватися до майбутньої оцінки за підсумковий контроль.

3.5. Тематика самостійної робота студента

1. Тенденції впливу моральних ідей давньогрецької і давньоримської міфології на формування етичних доктрин Античності
2. Закономірності зв'язку моральних і космологічних уявлень у міфологічних системах давніх кельтів і давніх германців
3. Етичні ідеї зороастризму в компаративному розгляді з етичними засадами орієнталістських і авраамічних релігій
4. Світоглядний зміст етичної пам'ятки буддизму «Дхаммапада» та межі дієвості її ідей в сучасному релігійному і загальногуманістичному контекстах
5. Етична доктрина тибетського буддизму (ламаїзму) та форми його реакції на актуальні моральні проблеми сучасної цивілізації
6. Загальноюдейське ядро і специфіка етики хасидизму
7. Тенденції осмислення етичної проблематики в богослов'ї сучасного сикхізму
8. Етична доктрина неоплатонізму й методологічна роль у ній релігійно-містичного елемента
9. Спільні та відмінні риси в етичних доктринах західних і східних отців Церкви та вектори історичної дієвості їхнього смислового ресурсу
10. Концепція Августина Блаженного щодо співвідношення віри і благих вчинків, її історичні рецепції в дискурсах релігійної етики
11. Етична доктрина Томаса Аквінського та форми її актуалізації в неотомізмі
12. Етичні концепції сунізму і шиїзму та варіації їхньої реалізації в соціально-практичному досвіді сучасних мусульманських спільнот
13. Етичні варіації сучасного ісламського богослов'я
14. Етичні аспекти у вченнях провідних арабо-мусульманських богословів Середніх Віків
15. Етична концепція Б.Паскаля як християнського мислителя та її принципи відмінності від раціоналістичних тенденцій в етиці його доби
16. Етикотеологія неокантіанства, її методологічні можливості щодо гуманізації міжрелігійної комунікації в сьогodenному суспільстві
17. Ідейне новаторство в етичній доктрині ісламського релігійного філософа М.Ікбала
18. Принципи етичних учень українських релігійних мислителів минулого (митрополита Іларіона, Івана Вишенського, Петра Могилы) в контексті актуальних завдань духовної розбудови української нації
19. Специфіка інтерпретації антропологічних джерел релігійної моралі у філософії інтуїтивізму Анрі Бергсона
20. Етична доктрина релігійного екзистенціалізму в порівняльному розгляді з етикою

- атеїстичного екзистенціалізму
21. Місце етичної проблематики в релігійній філософії К.Ясперса та М.Бубера
 22. Етичні аспекти богословського вчення П. Тілліха
 23. Етичні аспекти богословських ідей Ю. Бохенського
 24. Етичний потенціал «доказовості» буття Бога і параметри синтезу метафізичного й морального елементів в основних «доказах»
 25. Вплив провідних етичних доктрин юдаїзму на соціально-правову свідомість і практику в сучасному Ізраїлі
 26. Інтерпретація етичних проблем у сучасній джайністській думці
 27. Специфіка богословської критики засад атеїстичної етики і форми такої критики в християнстві, ісламі, юдаїзмі, буддизмі
 28. Шляхи обґрунтування моральних пріоритетів господарсько-економічної діяльності в актуальних дискурсах світових релігій
 29. Етична концепція «теології звільнення» та її значущість в контексті соціально-політичних процесів у Західному світі у XX-XXI ст.
 30. Моральні домінанти сучасного харизматичного руху у християнстві та їхні гуманістичні й авторитарні варіації.

Примітка. Кожна тема – 2 години. Форми контролю освоєння тем самостійної роботи: перевірка модульних контрольних робіт; ІНДЗ, з якими пов'язані теми самостійної роботи; опитування і тестування під час поточного й підсумкового контролю.

4. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Підсумковий контроль (іспит)	Загальний результат
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
<p>У межах кожної теми першого і другого модуля оцінюються (максимум):</p> <ul style="list-style-type: none"> - усна теоретична відповідь – 2 бали; - доповнення, участь у дискусії – 1 бал; - ІНДЗ – 2 бали (стандартна кількість ІНДЗ в межах модуля для одного студента – 3); - у разі виконання більшої кількості ІНДЗ (за умови їх належної якості) надлишок балів може зараховуватися до майбутньої оцінки за підсумковий контроль. <p>К/р за кожен із модулів дозволяє отримати максимально 9 балів.</p> <p>Сума максимальних балів за кожен модуль – 30 (за два – 60)</p>										40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	задовільно
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «А» (90-100 балів) виставляється студентам, які

- ✓ мають належний базис фахових знань та мисленневих навичок, що спираються на сформований світогляд і широку гуманітарну ерудицію;
- ✓ вільно оперують знаннями щодо етичних доктрин релігій світу, основних етапів і тенденцій їх еволюції; ключових підходів філософського й історичного осмислення етики релігій та її місця в культурі; компетентно орієнтуються в першоджерелах і найактуальніших наукових розвідках у цій галузі; глибоко усвідомлюють зміст та життєво-соціокультурні основи відповідних ідей, концепцій, теорій.
- ✓ мають критичне й водночас конструктивне мислення;
- ✓ вміють диференціювати онтологічні, гносеологічні, аксіологічні та праксеологічні контексти релігійної аксіології, а водночас здійснювати їхній синтез та застосовувати до аналізу історичних і сучасних форм моральності в межах конфесій;
- ✓ на високому аналітичному рівні здатні пояснювати взаємозв'язок життєвого шляху провідних релігійних діячів, богословів, релігійних філософів і філософів релігії із генезисом їхніх моральних учень; висвітлювати соціокультурні обставини формування цих учень;
- ✓ здатні синтезовано застосовувати методологічний потенціал напрацювань як філософії, так і релігієзнавства для обмірковування актуальних тенденцій розвитку духовної культури та аксіосфери сучасного соціуму;
- ✓ усвідомлюють і можуть пояснити контекст взаємодії своєї майбутньої професійної діяльності з компетенціями, що даються цим курсом.

Оцінки «В» (80-89 балів) та «С» (70-79 балів) виставляється студентам, які

- ✓ мають і виявляють розвинуті духовно-творчі інтереси;
- ✓ знають основну першоджерельну та навчальну літературу з курсу; вміють аналізувати ключові ідеї відповідних праць;
- ✓ можуть пояснити і проінтерпретувати зміст основних етичних доктрин у релігіях, віхи їхньої історії, конфесійні варіації; охарактеризувати течії та ідейні рухи у межах релігійної етики; їхні ціннісно-орієнтаційні й виховні можливості;
- ✓ обізнані зі основами онтологічних, гносеологічних, практичних контекстів моральної аксіології релігійних учень;
- ✓ демонструють усвідомлення способів використання у своїй майбутній фаховій діяльності знань, здобутих в межах цього курсу.

Розмежування рівнів «В» і «С» залежить від міри глибини та аналітичності орієнтації студентів щодо окреслених маркерів.

Оцінки «D» (60-69) та «E» (50-59 балів) виставляються студентам, які

- ✓ мають несистемні уявлення про етичні доктрини релігій світу та про філософський ресурс їх осмислення;
- ✓ на пересічному рівні оволоділи поняттями, категоріями, підходами, розробленими в межах курсу;
- ✓ орієнтуються в базовій літературі з курсу, хоча не завжди здатні коректно витлумачити зміст тих чи інших ціннісних і світоглядних принципів, ідей, концепцій тощо.

Розмежування рівнів «D» і «E» залежить від вищої чи нижчої міри освоєння студентами цих параметрів.

Оцінки «F» і «Fx» (нижче за 50 балів) ставляться, якщо студенти

- ✓ не виявили знань програмного матеріалу або засвідчили ці знання на досить невисокому, хаотичному рівні;
- ✓ не розуміють суті більшості питань, які вивчаються в курсі, або мають щодо них лише буденні, неаргументовані уявлення;
- ✓ не обізнані з базовими етичними «програмами» засновників та провідних діячів релігій;
- ✓ демонструють серйозні прогалини в баченні шляхів застосування знань з курсу в майбутній професійній діяльності

Розмежування рівнів «F» і «Fx» визначається масштабом окреслених прогалін у знаннях.

5. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання є визначення рівня повноти усної чи письмової відповіді; перевірка чи організація захисту творчих чи контрольних письмових робіт (есе, аналітичних повідомлень, рефератів, порівняльних таблиць тощо); презентацій; тестових завдань; оцінка підготовлених дискусійних бесід тощо.

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова відповідь студента (тестування, есе, реферат, творча робота, дискусійна бесіда тощо)

Зразки побудови тестових завдань

1. Позначте значення кожного терміна тією ж цифрою, якою позначено термін

гедонізм (1), кінізм (2), категоричний імператив (3), евдемонізм (4), етикет (5), ригоризм (6)

- а) настанова, що виражає універсальну вимогу моральної поведінки ();
- б) тип етичних вчень, що критерієм моральності стосунків визнає задоволення від спілкування, творчості, гармонійних стосунків зі світом ();
- в) сукупність норм та правил чемного й коректного поведіння в товаристві ();
- г) тип етичних вчень, в основі якого ідеал щастя як критерію морально адекватних взаємин ();
- г) етика «опрощення», наближення до природи, нехтування суспільними благами та умовностями (); д) тип етичних вчень, що закликає до несхитної вірності моральному обов'язкові в усьому і завжди ()

2. Зазначте назву однієї з основних етичних пам'яток конфуціанства, де у формі притч, діалогів та афоризмів викладаються моральні ідеї?

[...]

3. Як відомо, індуїзм санкціонував варнову нерівність людей і пов'язував це з міфічним походженням різних варн від різних частин тіла бога Брахми. Позначте відповідними цифрами частини тіла Брахми, від яких, за віруваннями індуїзму, «походять» ті чи інші варни.

брахмани (жерці) (1), кшатрії (воїни) (2), вайшії (торговці і землевласники) (3), шудри (служники) (4)

.....
уста (), руки (), стегна (), стопи ()

4. В чому полягав в індуїзмі обряд «саті»? Лаконічно опишіть.

.....

5. Представники якої з індійських релігій переважно займаються такими професіями, як торгівля, ювелірна справа, лихварство, банківська справа з огляду на те, що етика цієї релігії забороняє (або дуже обмежує) завдання будь-якої шкоди живому і, відповідно, заняття землеробством, риболовлю, полюванням,

тваринництвом? (Підказка: дві течії цієї релігії - дігамбари («одягнуті в простір») і светамбари («одягнуті в біле»)).

[...]

6. Як називається етап буддійського «восьмеричного шляху», що спонукає до внутрішньої і зовнішньої культури слова: утримання від лихослів'я, пліток, наклепів, спотворення інформації.

[...]

7. Як називається етап буддійського «восьмеричного шляху», що спонукає людину - навіть після досягнення нею належного рівня моральності - не полишати подальшої активності із роботи над собою?

а) праведний спосіб життя; б) праведне зусилля; в) праведне зосередження (медитація); г) праведне мовлення

8. Хто з видатних сучасних діячів буддизму є автором праць «Етика для нового тисячоліття», «Мистецтво бути щасливим», «Благе життя. Бесіди з про вчення Ісуса».

[...].

9. Значте назву буддійського етичного тексту, що входить до канону Трипітаки, і назва якого буквально перекладається як «Колесо істини»? Цей текст являє собою збірку афористичних суджень щодо різноманітних моральних понять та проблем.

[...].

10. У якій релігії християнство запозичило ту частину Біблії, де викладено 10 заповідей?

а) іслам; б) конфуціанство; в) буддизм; г)..... (інша релігія)

11. Значте, яка крилата фраза з Нового Заповіту виражає пряму протилежність етики християнства етиці помсти Старого Заповіту («око за око, зуб за зуб»)?

[...]

12. Позначте, які з цих явищ, згідно з офіційною позицією католицької і православної церков, визнаються гріхом?

а) позашлюбні статеві стосунки чоловіка і жінки; б) проживання чоловіка і жінки в офіційно зареєстрованому державою шлюбі, але без церковного вінчання; в) активна евтаназія; г) штучне переривання вагітності; г) неучасть у церковних таїнствах сповіді та причастя

13. Відзначте ті з конфесій християнства, в котрих нині існують спільноти, де офіційно дозволено церковне благословіння одностатевих шлюбів або партнерств:

а) православ'я, б) католицизм, в) англіканство, г) лютеранство, г) адвентизм,
д) п'ятдесятництво

14. З якою максимальною кількістю дружин дозволяє Коран шлюб мусульманинові?

[...]

15. Який європейський релігійний філософ XIX ст., обстоюючи пріоритет віри над розумом і навіть над загальнолюдською мораллю, особливо посилався на біблійний сюжет про Авраама, котрого він називав «лицарем віри»? (Підказка: серед праць цього філософа: «Або – або», «Страх і трепет» та ін.)

а) Ніцше, б) Шопенгауер, в) Маркс, г) К'єркегор, г) Віндельбанд

16. Хто з видатних представників психоаналізу у своїх працях розмежував авторитарну і гуманістичну релігійність, детально аналізуючи етичні прояви як однієї, так і іншої? (Підказка: серед його праць – «Втеча від свободи», «Психоаналіз і релігія»).

17. Марк Твен сказав: «Ніколи не судіть про людину за її друзями, адже в нього вони були бездоганні!» Як Ви гадаєте, якого релігійного персонажа він мав на увазі?

[...]

18. Якій релігії належить релігійно-етичний текст «Закони Ману»?

[...]

19. Якій релігії належить релігійно-етичний текст «Нагірна проповідь»?

[...]

20. Якій релігії належить релігійно-етичний текст «Агада»?

[...]

Примітка: тестові завдання можуть використовуватися і як допоміжний, і як основний елемент тематичного чи модульного контролів. Залежно від конкретного дозування тестового елемента у контрольній роботі і визначається його ваги в балах, про що студенти перед конкретним контролем заздалегідь повідомляються. Для підсумкового

контролю тестовий елемент застосовується лише як допоміжний до інших форм контролю.

Завдання для підсумкового контролю (заліку)

1. Окресліть місце моральних цінностей у системі релігії та проаналізуйте підходи до типології релігійно-етичних доктрин.
2. Розкрийте вплив моральних ідей давньогрецької і давньоримської міфології на формування етичних доктрин Античності.
3. Здійсніть порівняльний аналіз етичних концепцій лютеранства й кальвінізму та їхніх сучасних модифікацій.
4. Поясніть синкретичний характер взаємозв'язку моральних і космологічних уявлень у міфологічних системах давніх кельтів і давніх германців.
5. Розкрийте етичний зміст індуїстської пам'ятки «Закони Ману» та окресліть тенденції її впливу на традиційний етос індуса.
6. Здійсніть порівняльний аналіз етичних концепцій ваджраяни і дзен-буддизму та окресліть їхні культурно-цивілізаційні експлікації.
7. Обґрунтуйте міждисциплінарний характер навчальної дисципліни «Етичні доктрини у структурі релігійного світогляду» та розкрийте її значущість у системі релігієзнавчої науки.
8. Дайте аналітичну характеристику етичних ідей зороастризму та порівняйте їх із етичними концепціями інших національних релігій орієнталістської орбіти.
9. Охарактеризуйте тенденції синтезу етичних ідей буддизму і синтоїзму в моральних концепціях сучасних японських релігійних філософів.
10. Визначте ключові маркери аналізу проблеми «Шляхи гуманізації етичної свідомості віруючих в умовах сьогодення: український та світовий контексти».
11. Розкрийте засади православної моральної доктрини, порівнявши їх із католицькими і протестантськими аналогами. Екстраполюйте аналіз на оцінку сучасного стану дієвості християнської етики в середовищі українських віруючих.
12. Дайте аналітичний огляд осмислення принципів релігійної етики в актуальних релігієзнавчих дискурсах постмодерністської орбіти та обміркуйте їх світоглядно-методологічні альтернативи.
13. Поясніть співвідношення понять «релігійна мораль», «моральність вірянина», «етичні ідеї релігій», «етичні доктрини в релігіях» та структуруйте їх у логічному взаємозв'язку.
14. Піддайте теоретичному розгляду світоглядний зміст етичної пам'ятки буддизму «Дхаммапада» та визначте межі дієвості її ідей в сучасному як релігійному, так і загальногуманістичному контекстах.
15. Розкрийте вплив ідейних і соціальних інновацій II Ватиканського Собору на трансформацію смислових акцентів у сучасному католицизмі.
16. Охарактеризуйте спільні та відмінні риси в етичних доктринах західних і східних отців Церкви та простежте вектори історичної дієвості їхнього смислового ресурсу.
17. Порівняйте етичні концепції сунізму і шіїзму та визначте варіації їхньої актуалізації в соціально-практичному досвіді сучасних мусульманських спільнот.
18. Дайте аналітичну характеристику осмислення Е.Фроммом співвідношення гуманістичних і авторитарних імпульсів в етичних доктринах буддизму, юдаїзму і християнства.
19. Розкрийте варіативність інтерпретації понять «совість», «гідність», «відповідальність», «смысл життя» в засадничих етичних джерелах світових релігій (буддизму, християнства, ісламу).
20. Обміркуйте витоки етичної доктрини релігійного екзистенціалізму та порівняйте її основи з етикою атеїстичного екзистенціалізму.
21. Визначте тенденції критики етики секуляризму в актуальних дискурсах сучасних буддизму, християнства та ісламу.
22. Дайте аналітичну характеристику етичних основ конфуціанства та співвіднесіть його моральні ідеї з провідними етичними дискурсами Античності.

23. Визначте біблійні засади етики стосунків чоловіка і жінки (соціум, родина, релігія) та порівняйте їхні особливості в юдаїзмі і християнстві.
24. Окресліть специфіку бачення провідних проблем сучасної прикладної етики (евтаназія, сурогатне материнство, проблеми контрацепції, штучне переривання вагітності, одностатеві шлюби тощо) в дискурсах протестантизму.
25. Порівняйте підходи до аналізу релігійної етики в І.Канта і Ф.Ніцше та визначте шляхи їх історичної рецепції.
26. Окресліть вплив провідних етичних доктрин юдаїзму на соціально-правову свідомість і практику в сучасному Ізраїлі.
27. Розкрийте тенденції і форми критичного переосмислення в сучасних католицьких дискурсах морально котраверсійної соціальної практики Церкви в минулі періоди історії.
28. Висвітліть основи етичної доктрини Томаса Аквінського та простежте форми її актуалізації в неотомізмі.
29. Поясніть зміст та актуальне значення концепції глобальної етики в рамках вчення сучасного буддійського філософа Д.Ікеди.
30. Здійсніть критичний аналіз морально котраверсійних заяв і рішень лідерів та керівних структур Московського Патріархату в умовах реставрації російського імперіалізму на сучасному етапі. Порівняйте їхній ціннісний сенс з моральним духом християнства.
31. Дайте аналітичний огляд концепції Августина Блаженного щодо співвідношення віри і благих вчинків та визначте її історичні рецепції в дискурсах релігійної етики.
32. Оцініть авторитарні й гуманістичні тенденції в етичних концепціях ісламу. Розкрийте варіативність моральних матриць в сучасному ісламському богослов'ї та соціальних вченнях.
33. Охарактеризуйте специфіку етичної доктрини т.зв. Церкви Ісуса Христа святих останніх днів, визначте вектори їхньої світоглядної та соціально-практичної дієвості в сучасній Україні.
34. Дайте порівняльний аналіз осмислення основ християнської етики в Г.Гегеля і С.К'єркегора та окресліть історичні впливи їхніх ідей.
35. Розкрийте зміст та елементи ідейного новаторства в етичній доктрині ісламського релігійного філософа М.Ікбала.
36. Висвітліть та порівняйте тенденції концептуалізації екологічної проблематики в найвпливовіших релігійних системах сьогодення (християнство, іслам, буддизм, індуїзм, юдаїзм, неорелігії тощо).
37. Дайте аналітичний огляд етичних концепцій раннього протестантизму та висвітліть історичний контекст їхнього формування й функціонування.
38. Розкрийте основи богословської критики засад атеїстичної етики, порівнявши форми такої критики в християнстві, ісламі, юдаїзмі, буддизмі.
39. Висвітліть тенденції етичної концептуалізації християнських поглядів на феномен глобалізації в ідеях та публічних практиках лідерів сучасного православ'я, католицизму, протестантизму.
40. Розкрийте місце етичних ідей в метафізиці всеєдності (В.Соловйов та ін.) й осмисліть потенціал їхнього впливу на оновлення моральної свідомості сучасних вірян.
41. Окресліть етичні доміанти в соціальних поглядах лідерів українських національно орієнтованих церков 20-21 ст. (першоієрархи Андрей Шептицький, Мстислав Скрипник, Йосип Сліпий, Філарет Денисенко, Любомир Гузар). Розкрийте їхню соціальну значущість.
42. Порівняйте етичні ідеї суфізму з традиційною моральною доктриною ісламу. Окресліть долю етичної спадщини суфізму в сучасному ісламському богослов'ї.
43. Окресліть тенденції критики концепцій релігійної етики в дискурсах філософів доби Просвітництва та оцініть конструктивні й деструктивні елементи такої критики.
44. Висвітліть осмислення моральних аспектів сексуальності в провідних етичних доктринах світових релігій. Порівняйте підходи до цієї проблеми в християнстві, буддизмі та ісламі.

45. Обміркуйте шляхи обґрунтування «моральних» пріоритетів людини в тоталітарних течіях неорелігійності та оцініть можливості виховного запобігання їхній дієвості в соціумі.
46. Узагальніть концептуальне ядро етики Талмуду та співвіднесіть його із характерними для єврейської нації константами соціальної, політичної, сімейно-шлюбної свідомості і життєвої практики.
47. Поясніть місце етичних концептів у системі християнського еволюціонізму П. Теяр де Шардена.
48. Розкрийте провідні тенденції осмислення етичної проблематики в богослов'ї сучасного сикхізму.
49. Концептуалізуйте етичне ядро релігійно-філософських ідей Григорія Сковороди. Визначте співвідношення в його етиці біблійних й античних філософських мотивів та окресліть характерні для нього методологічні форми їх синтезу.
50. Дайте аналітичну характеристику етичної концепції Церкви свідків Єгови. Які маркери відрізняють її від загально-християнського етичного ядра?
51. Поясніть специфіку джайністської етичної доктрини. Що Ви знаєте про актуальні тенденції інтерпретації етичних проблем у сучасній джайністській думці?
52. Розкрийте етичну концепцію Б.Паскаля як християнського мислителя та визначте її принципові відмінності від раціоналістичних тенденцій в етиці його доби.
53. Обміркуйте філософський і соціальний смисл бердяєвської типології релігійно-етичних учень («етика закону», «етика спокути», «етика творчості»).
54. Визначте варіації інтерпретації пріоритетів етики сімейних стосунків в доктринах основних течій буддизму.
55. Розкрийте зміст етикотеології неокантіанства. Визначте її методологічні можливості щодо гуманізації міжрелігійної комунікації в сьогоденному суспільстві.
56. Розкрийте актуальні аспекти осмислення прикладних проблем етики в ідеології сучасного адвентизму.
57. Концептуалізуйте етичне ядро релігійної філософії Дайсаку Ікеди та визначте значущість його ідей щодо збалансування етичного, соціального й естетичного виховання.
58. Узагальніть провідні акценти етичних учень українських релігійних мислителів минулого: митрополита Іларіона, Івана Вишенського, Петра Могили та співвіднесіть їх із актуальними завданнями духовної розбудови української нації.
59. Визначте специфіку інтерпретації антропологічних джерел релігійної моралі у філософії інтуїтивізму Анрі Бергсона.
60. Проаналізуйте елементи трансформації стратегій католицької Церкви щодо ключових проблем прикладної етики в період діяльності Папи Франциска (на матеріалі офіційних церковних документів і публічної практики понтифіка).
61. Розкрийте етичну доктрину неоплатонізму та оцініть методологічну роль у ній релігійно-містичного елемента.
62. Порівняйте відмінності атеїстичної критики релігійної моралі в марксизмі й атеїстичному екзистенціалізмі.
63. Концептуалізуйте релігійний вимір етичних ідей Ч.Тейлора (за працями «Джерела себе» та «Секулярна доба»).
64. Обґрунтуйте на прикладах з першоджерел тезу про етику як домінанту філософії конфуціанства.
65. Висвітліть зміст етичної доктрини тибетського буддизму (ламаїзму) та оцініть форми його реакції на актуальні моральні проблеми сучасної цивілізації.
66. Концептуалізуйте релігійні аспекти етичних ідей сучасного персоналізму та визначте їхню методологічну роль в гуманізації світогляду в умовах техногенної цивілізації.
67. Порівняйте шляхи обґрунтування моральних пріоритетів господарсько-економічної діяльності в актуальних дискурсах світових релігій.
68. Концептуально виокреміть релігійні аспекти Кантової етичної доктрини та визначте її вплив на провідні релігійно-етичні дискусії XIX-XX ст.

69. Здійсніть аналіз провідних ідей праці М. Вебера «Протестантська етика і дух капіталізму».

70. Порівняйте моральне вчення конфуціанства з етикотеологічними доктринами в межах західної релігійно-філософської думки (стоїцизм, кантіанство, неокантіанство).

71. Проаналізуйте баптистські й адвентистські особливості інтерпретації морального сенсу виховної й освітньої діяльності.

72. Обґрунтуйте місце дисципліни «Моральне богослов'я» в системі православного і католицького корпусу теологічних наук. Обміркуйте можливість аналогів такої дисципліни в богослов'ї інших християнських конфесій, а також і в інших релігіях.

73. Що Вам відомо про етичні засади синтоїзму та шляхи їх доктринального обґрунтування?

74. Висвітліть релігійно етичну-концепцію т.зв. «теології звільнення» та її значущість в контексті соціально-політичних процесів у Західному світі у XX-XXI ст.

75. Розкрийте провідні аспекти осмислення прикладних проблем етики сучасними ідеологами даосизму.

76. Аналітично співвіднесіть сотеріологічні і власне етичні орієнтири ісламу та обґрунтуйте їхній нероздільний синкретизм.

77. Обміркуйте ключові етичні ідеї праці Е.Фромма «Мати чи бути» та концептуалізуйте бачення в ній форм і завдань релігійної етики.

78. Дайте оцінку провідних моральних доміант сучасного харизматичного руху у християнстві. Чи можна вважати харизматичний рух цілісним і монолітним в аспекті етичної програми?

79. Порівняйте етичні доміанти у вченні Августина Блаженного і системі теології Томи Аквінського та визначте тенденції їхніх впливів на подальший розвиток релігійно-етичних учень.

80. Визначте загальноюдейське ядро і специфічні акценти етики хасидизму.

81. Концептуалізуйте співвідношення етичних і сотеріологічних імпульсів у варіаціях гомілетичної практики православ'я, католицизму і протестантизму.

82. Розкрийте етичні аспекти у вченнях провідних арабо-мусульманських богословів Середніх Віків.

83. Висвітліть місце етичної проблематики в релігійній філософії К.Ясперса та М.Бубера. Порівняйте етичні доміанти їхніх систем.

84. Аналітично охарактеризуйте зміст та методологічну значущість праці богослова І.Барбура «Етика в добу технології».

85. Розкрийте етичну концепцію «Агні Йоги» та простежте ідейні впливи на її зміст засад індуїзму, буддизму, християнства та секулярної етики Нового Часу.

86. Здійсніть аналітичну характеристику моральних ідей в богословських студіях Папи Бенедикта XVI та визначте їхню роль у позиціонуванні католицької Церкви щодо актуальних ціннісних проблем життя Західного соціуму.

87. Обміркуйте етичні аспекти ідей сучасного православного богослова Х.Яннарса (за працею «Віра Церкви»).

88. Розкрийте методологічні варіації обґрунтування синкретизму етичного і юридичного елементів в системах шаріатської традиції.

89. Розкрийте етичний потенціал доказовості буття Бога та висвітліть параметри синтезу метафізичного й морального в кожному з основних «доказів».

90. Здійсніть ідейно-тематичний аналіз праці Далай Лами XIV «Етика для нового тисячоліття» та визначте її соціально значущі вектори

Система оцінювання на заліку

Курс «Етичні доктрини в структурі релігійного світогляду» складається з 2 теоретичних та 1 підсумкового модуля.

Теоретичні модулі оцінюються за системою максимум 30 балів кожен модуль.

Підсумковий модуль (залік) оцінюється максимум в 40 балів

Заліковий білет містить 4 завдання.

Перші три завдання – це теоретичні питання, які оцінюються максимально в **10** балів кожне. Відповідь на кожне таке питання (з урахуванням і додаткових питань до кожного з основних) оцінюється від **0** до **10** балів так:

10-9 балів – якщо студент / студентка надає повну, теоретично компетентну, доказову, інтелектуально повноцінну відповідь на запитання.

Студент / студентка висвітлює наукову інформацію з курсу комплексно, міркує предметно й аргументовано, належно демонструє загальні й фахові компетенції, здобуті під час вивчення як цього курсу, так й інших курсів, що дисциплінарно корелюються з цією дисципліною. Бачить і вміє прояснити актуальні контексти відповідних релігійно-етичних ідей.

Відповідь струнко структурована, логічно прозора, характеризується елементами евристичності та усвідомленням можливостей дослідницького застосування відповідних знань. Мовна культура екзаменованого / екзаменованої – на високому рівні.

8-7 балів – присвоюється, якщо студент / студентка дає загалом змістовну відповідь, доволі добре обізнаний (обізнана) із суттю питань, які висвітлює, однак часом демонструє переважання репродуктивного підходу до висвітлення засвоєних знань над творчо-евристичним. З основами першоджерельної літератури знайомий (знайома), але часом черпає знання про неї не безпосередньо з релігійних текстів та праць богословів, а з критичної та підручничкової літератури.

Коректно викладає навчальний матеріал, але подекуди неточно його осмислює; має окремі огріхи мовної культури. Попри це засвідчує прагнення будувати відповідь самостійно та надалі ще глибше освоїти відповідний матеріал та мисленнєвий інструментарій.

6-5 балів – за відповідь, що є неповною, хоч і в загальних рисах розкриває базову інформацію з питання.

Знання наявні, але часто вони неточні, в деяких міркуваннях про складні релігійні та моральні ідеї студент / студентка спотворює логіку їх розуміння. Бракує усвідомлення контекстуальних зв'язків відповідних вчень із соціальною та культурною реальністю. Наявні стилістичні й риторичні помилки у викладі матеріалу.

4-3 бали – в разі поверхової, відтворювальної, подекуди логічно хаотичної відповіді, однак з часткою предметних знань з питання.

Студент / студентка більшою мірою переповідає, але не аналізує навчальну й наукову інформацію; хибує проти істини при розкритті фактів та тлумаченні смислу висвітлюваних явищ, ідей та учень.

2-1 бали – відповідь дуже поверхова, безаргументативна.

Студент / студентка не знає основних фактів, термінів та визначень, не орієнтується в азах етичних учень релігій, наявні елементи знань з питання пов'язує між собою хаотично; не усвідомлює зв'язку релігійних учень і їхніх соціальних та культурних контекстів.

0 балів – відповідь відсутня.

Четверте завдання – розв'язання 5-х тестових завдань, що мають аналітичний характер, і відповідь на кожне з яких оцінюються в 2 бали. Максимальна сума балів – **10** – здобувається в разі точного розв'язання кожного з тестових завдань.

Система оцінювання підсумкового модуля з курсу

Теоретичний блок			Практичний блок
I питання	II питання	III питання	5 тестових завдань
максимально – 10 балів	максимально – 10 балів	максимально – 10 балів	максимально – 10 балів
30 балів			10 балів

7. Рекомендована література

Основна

1. Barbour I. G. Ethics in an Age of Technology. – Harper Collins Publisher, Inc. 1998.
2. Bergson H. The two sources of morality and religion. – Andesite Press, 2015.
3. Hume D. Dialogues Concerning Natural Religion. – Indianapolis: Hackett Publishing Company, Inc., 1998.
4. James W. The Will to Believe. – Create Space Independent Publishing Platform, 2012.
5. Kant I. Religion within the Bounds of Bare Reason. – Indianapolis: Hackett Publishing Company, Inc., 2009.
6. Nullens P., Michener R. The Matrix of Christian Ethics. Integrating Philosophy and Moral Theology in a Postmodern Context. – InterVarsity Press, 2010.
7. Августин, св. Сповідь. – Київ: Основи, 1999.
8. Біблія, або Книги Святого Письма Старого і Нового Заповіту із мови давньоєврейської й грецької на українську наново перекладена / Українське Біблійне Товариство, 1993 (переклад І. Огієнка).
9. Біблія. Сучасний переклад з давньоєврейської та давньогрецької мов. – Київ: Українське Біблійне Товариство, 2020 (переклад Рафаїла Турконяка).
10. Бродецький О. Є. Етичні цінності в релігіях: гуманістична синергія ідей. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016.
11. Бродецький О.Є. Антропологічно-ціннісні засади гуманістичного потенціалу релігійної етики. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук. – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017.
12. Бродецький О.Є. Основи етики. – Чернівці: ЧНУ, 2012.
13. Бубер М. Я і Ти. Шлях людини за хасидським вченням. – Київ: Дух і літера, 2012.
14. Васильєва І. В. Людина у релігійному вимірі. Монографія Київ: Книга плюс; Херсон: Кальченко О. М., 2009.
15. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. – Київ: Основи, 1994.
16. Габріелян А. Етика Еріха Фромма: релігієзнавчий аналіз. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук. – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021.
17. Гільдебранд Д., фон. Етика Етика: Львів: УКУ, 2002.
18. Дао де цзин. – Харків: Фоліо, 2020.
19. Добротолубіє. Т. 4. – Київ: Видавничий відділ УПЦ КП, 2009.
20. Єленський В. Велике повернення. Релігія в глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця ХХ – початку ХХІ ст. – Львів: Видавництво УКУ, 2013.
21. За життя світу. На шляху до соціального етосу Православної Церкви // https://risu.ua/za-zhittya-svitu-na-shlyahu-do-socialnogo-etosu-pravoslavnoji-cerkvi_n103522
22. Ікеда Д. Заповітний закон життя і смерті (бесіди про «Сутру Лотоса» – головне вчення Будди) // Всесвіт. – 2004 – №5-6. – С. 3-13.
23. Ікеда Д. Глобальна етика поєднає душі різних народів / Д. Ікеда // Всесвіт. – 2004. – № 9-10. – С. 12-21.
24. Ісмагілов С. Макасид аш-Шаріа в сунітській і шіїтській традиціях: компаративний аналіз. – К., 2021.
25. Казанова Х. По той бік секуляризації. Релігійна та секулярна динаміка нашої глобальної доби. – Київ: Дух і літера, 2017.
26. Камю А. Міф про Сізіфа. Бунтівна людина та ін. // Вибрані твори. Т. 3. – Харків: Фоліо, 1997.
27. Кант І. Критика практичного розуму. – Київ: Юніверс, 2004.

28. Кислий А. Суспільний ідеал у сучасному християнстві. Монографія. – Чернігів: Десна поліграф, 2020.
29. Коран. Переклад смислів українською мовою. – Київ: ДУМУ «Умма», Видавець Руслан Халіков, 2018.
30. Кришмарел В. Основи релігійної етики. Підручник. – Київ: видавничий дім «САМ», 2017.
31. Лапутько А. Антропологічні основи християнської біоетики. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук. – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021.
32. Макінтайр Е. Після чесноти. – Київ: Дух і літера, 2002.
33. Ніцше Ф. То той бік добра і зла. Генеалогія моралі. – Львів: Літопис, 2002.
34. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання влади. – Київ: Основи, Дніпро, 1993.
35. Паскаль Б. Думки. – Київ: Дух і літера, 2009.
36. Рацінгер Й. Цінності в часи перемін: Долання майбутніх викликів. – Львів: Місіонер, 2006.
37. Сковорода Г. Твори у 2-х тт. – К.: АТ «Обереги», 1994.
38. Спіноза Б. Теологічно-політичний трактат. – Харків: Фоліо, 2018.
39. Спіноза Б. Етика. – Київ: Андронум, 2020.
40. Тетерятніков К. Богословська етика праці в сучасному протестантизмі. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук. – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021.
41. Федорика Д. Філософія дару. Збірник есеїв. – Львів: УКУ, 2017.
42. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016.
43. Фройд З. Тотем і табу. – Харків: Фоліо, 2019.
44. Фромм Е. Мати чи бути. – Київ: Український письменник, 2010.
45. Чікарькова М. Ю. Біблійний антропоцентризм та його роль у становленні європейської культури. Монографія. – Київ: Вид. дім Д. Бураго, 2010.
46. Шнакенбург Р. Етичне послання Нового Завіту. – Київ: Дух і літера, 2005.
47. Юнг К.-Г. Архетипи і колективне несвідоме. – Львів: Астролябія, 2012.
48. Яннарас Х. Свобода етосу. – Київ: Дух і літера, 2003.

Допоміжна

1. Аль-Фарукі. Іслам. Релігія, практика, культура та світовий порядок. – Міжнародний інститут ісламської думки. Рівне: Волинські обереги, 2021.
2. Ангелова А.О. Типологія релігійно-історичних моделей старості. – Київ: АртЕк, 2017.
3. Баррон Р. Католицизм. Мандрівка до серця віри. – Львів: Свічадо, 2020.
4. Бгагаватгіта. – Харків: Фоліо, 2020.
5. Бенедикт XVI (Рацінгер Йосиф). Сіль землі: Християнство й Католицька Церква в XXI столітті: Розмова Петера Зевальда з Йосифом Рацінгером. – Львів: Місіонер, 2007.
6. Бойко І. Біоетика. – Львів: УКУ, 2008.
7. Варфоломій, патріарх. Віч-на-віч з Тайною. – Київ: Дух і літера, 2011.
8. Віллем Ж.-П. Європа та релігії. Ставки XXI століття. – Київ: Дух і літера, 2006.
9. Вододіли секуляризації. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015.
10. Гоббс Т. Левіафан або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної. – Київ: Дух і літера, 2000.
11. Говорун Кирило, архімандрит. Мета-еклезіологія. Хроніки самоусвідомлення Церкви. – Київ: Дух і літера, 2018.
12. Говорун Кирило, архімандрит. Політичне православ'я. – Київ: Дух і літера, 2019.

13. Говорун Кирило, архімандрит. Риштування Церкви. Вбік постструктуральної еклезіології. – Київ: Дух і літера, 2019.
14. Головащенко С. Біблієзнавство. Вступний курс. – Київ: Либідь, 2001.
15. Гольбах П. Кишенькове богослов'я або короткий словник християнської релігії, написаний абатом Берньє ліценціатом богослов'я. – Київ: Політвидав України, 1980.
16. Горохолінська І. Постсекулярність: філософські та богословські інтенції сучасної релігійності. Монографія. – Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2019.
17. Докаш В. І. Кінець світу – еволюція протестантської інтерпретації. Монографія. – Київ – Чернівці: Книги – XXI, 2007.
18. Докінз Р. Ілюзія Бога. – Харків: Книжковий клуб сімейного дозвілля, 2018.
19. Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя. Тотемна система в Австралії. – Київ: Юніверс, 2002.
20. Іслам. Енциклопедичний словник. Колектив авторів: М.Якубович, Р.Халіков, С.Ісмагілов, І.Козловський. – Київ: Видавець Руслан Халіков, 2021.
21. Іщук Н. В. Сучасна православна теологія діалогу. – Київ: Фоліант, 2018.
22. Йоан Павло II, Папа Римський. Пам'ять та ідентичність. – Львів: Літопис, 2020.
23. Камю А. Міф про Сізіфа. Бунтівна людина та ін. // Вибрані твори. Т. 3. – Харків.: Фоліо, 1997.
24. Капранов С. В. Сінто у соціокультурних трансформаціях XIX-XX ст. – К.: Ін-т сходознавства ім. А. Ю. Кримського, 2014.
25. Кияк С. Другий Ватиканський Собор і релігійно-суспільні проблеми сучасності. – Жовква: Місіонер, 2011.
26. Кияк С.Р. Ідентичність українського католицизму: генезис, проблеми, перспективи. Монографія. – Івано-Франківськ: Нова Зоря. 2006. – 632 с.
27. Книга Мормона: ще одне свідчення про Ісуса Христа. – Солт-Лейк-Сіті (Юта): Церква Ісуса Христа Святих Останніх Днів, 1997.
28. Косідовський З. Біблійні оповіді. – Київ: Молодь, 1968.
29. Косідовський З. Оповіді євангелістів. – Київ: Видавництво політичної літератури України, 1985.
30. Кун М. А Легенди і міфи Стародавньої Греції. – Харків: Фоліо, 2008.
31. Лютер М. Твори. Тт. 1-6. – Київ: Українська Лютеранська церква, 2018.
32. Майдан і Церква. Хроніка подій та експертна оцінка. За загальною редакцією Л. Филипович та О. Горкуші. – Київ: Самміт-Книга, 2014.
33. Мак-Грат А. Інтелектуальні витoki європейської Реформації. – Київ: Ніка-Центр, 2008.
34. Марков Д. Соціальна історія традиційного непальського буддизму. Нариси. – Київ: Інститут сходознавства імені А.Ю. Кримського, 2018.
35. Маркс К., Енгельс Ф. Про релігію. – Київ: Видавництво політичної літератури УРСР, 1956.
36. Марчук М.Г. Ціннісні потенції знання. – Чернівці: Рута, 2001.
37. Недавня О. В. Християнські фактори в контексті культурного і громадянського вибору українців. Монографія. – Київ: Український видавничий консорціум, 2011.
38. Образ Христа в українській культурі / В. С. Горський, Ю. І. Сватко, О. Б. Киричок та ін. – Київ: КМ «Академія», 2003.
39. Особливості релігійного і церковно-релігійного самовизначення громадян України: тенденції 2000 – 2021 рр. (інформаційні матеріали) – Київ: Центр Разумкова, 2021.
40. Остащук І. Б. Християнський сакральний символізм: релігієзнавчо-філософський дискурс. Монографія. – Київ: Автограф, 2011.
41. Панич О. Новий Заповіт як пам'ятка культури. – Донецьк: ГІ ДоНУ, 2007.

42. Петрушкевич М. Релігійна комунікація у контексті масової культури. Монографія. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2018.
43. Платон. Діалоги. – Київ: Основи, 1999.
44. Релігієзнавство. Наук. ред. Д.В. Брильов. – Київ: Дух і літера, 2018. – 328 с.
45. Релігієзнавчий словник. За редакцією А. Колодного і Б. Лобовика. – Київ.: Четверта хвиля, 1996.
46. Роль релігії у сучасних суспільних процесах. За загальною редакцією О.В. Паньків. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020.
47. Роттердамський Е. Похвала Глупоті. Домашні бесіди. – Київ: Основи, 1993. – 319 с.
48. Рубський В.М. Світогляд як модель реальності: функціонально-субститутивний підхід. Монографія. – Одеса : Купрієнко СВ, 2019.
49. Саган О. Н. Вселенське православ'я: суть, історія, сучасний стан. – Київ: Світ знань, 2004.
50. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо: нарис феноменологічної онтології – Київ.: «Основи», 2001.
51. Сковорода Г. Повна академічна збірка творів. – Харків – Едмонтон-Торонто: Майдан; Видавництво Канадського Інституту Українських Студій, 2011.
52. Словник античної міфології. – Київ: Наукова думка, 1985.
53. Соколовський О. Л. Христологія: еволюція доктрини. Монографія. – Житомир: Вид-во Євенок О. О., 2018.
54. Соловій Р. Феномен Виникаючої церкви у контексті теологічних та еклезіологічних трансформацій у сучасному західному протестантизмі. – Київ: Дух і літера, 2016.
55. Стабрила С. Міфологія для дорослих. – Київ: Юніверс, 2000.
56. Стрелкова А.Ю. Буддизм. Філософія порожнечі. – Київ: Києво-Могилянська Академія, 2015.
57. Сучасний підхід до Корану та Сунни / Під ред. М. Аюба. – Рівне: Бібліотека сайту «Іслам в Україні», 2020.
58. Тейлор Ч. Секулярна доба. Книга друга. – Київ: Дух і літера, 2018.
59. Тейлор Ч. Секулярна доба. Книга перша. – Київ : Дух і літера, 2013. – 664 с.
60. Тома Аквінський, св. Компендіум теології. Київ: Інститут св. Томи Аквінського, 2011.
61. Філоненко О. С. Присутність Іншого і вдячність: контури євхаристійної антропології. – Рівне: Видавець Михайло Дятлик, 2018.
62. Франко І. Сотворення світу. – Київ: Обереги, 2004.
63. Франциск, Папа Римський. Боже ім'я – милосердя. Бесіда з Андреа Торнієллі. – Київ: КМ-Букс, 2016.
64. Халіков Р. Повстання проти секулярного світу. – Київ: Видавництво Руслана Халікова, 2022.
65. Хатхут Х. Розумне читання мусульманина. – Ічня: ПП «Формат», 2019.
66. Христокін Г. В. Методологія православної теології – Київ: Фоліант, 2019.
67. Христокін Г.В., Чорноморець Ю.П. Основи християнської культури. Ірпінь: Університет ДФС України, 2018.
68. Хромець В. Богословська освіта в Україні: релігійний і світський контекст. – Київ: Дух і літера, 2019.
69. Черенков М. Відкритий протестантизм. – Київ: Дух і літера; Відкритий Православний університет Святої Софії-Премудрості, 2017.
70. Черенков М.М. Європейська Реформація та український євангельський протестантизм. Генетико-типологічна спорідненість і національно-ідентифікаційні виміри сучасності. – Одеса: Християнська просвіта, 2008.

71. Шпідлік Т. Духовність християнського Сходу. – Львів: Видавництво ЛБА, 1999.
72. Що таке лютеранство? Німецька перспектива. – Київ: Дух і літера, 2021.
73. Яссін Абдессалям. Випробування мусульманського розуму: між владою одкровення та пануванням сліпої волі. – Острогоз – Брюссель: Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», Європейський інститут ісламських наук, 2013.
74. Якубович М. М. Іслам: практичні аспекти. Навчально-методичний посібник. – Острогоз: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. – 188 с.
75. Ярош О. Іслам в публічній сфері: теоретичні та суспільні практики. – Київ, 2020.
76. Ясперс К. Психологія світоглядів. – Київ: Юніверс, 2009.

8. Інформаційні ресурси

- Веб-сайт часопису «Софія» <https://sophia.knu.ua/index.php/sophia/issue/archive>
- Веб-сайт часопису «Схід» <http://skhid.kubg.edu.ua/>
- Веб-сайт часопису «Українське релігієзнавство» <https://uars.info/>
- Веб-сайт наукового щорічника «Історія релігій в Україні» <http://religio.org.ua/index.php/religio>
- Веб-сайт наукового часопису «Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство» <http://nzpr.ukma.edu.ua/>
- Веб-сайт наукового часопису «Актуальні проблеми духовності» <https://journal.kdpu.edu.ua/apd>
- Веб-сайт Вісника Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки <http://philosophy.visnyk.zu.edu.ua/>
- Веб-сайт наукового часопису «Мультиверсум. Філософський альманах» <http://multiversum.com.ua/index.php/journal>
- Веб-сайт наукового збірника «Освітній дискурс» <http://www.journal-discourse.com/uk/>
- Веб-сайт наукового часопису «Труди КПБА» <https://works.kpba.edu.ua/index.php/trudy>
- Веб-сайт наукового часопису «Occasional Papers on Religion in Eastern Europe» <https://digitalcommons.georgefox.edu/ree/>
- Веб-сайт наукового часопису «Філософська думка» <https://dumka.philosophy.ua/index.php/fd>
- Веб-сайт часопису «Sententiae» <https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae>
- Веб-сайт Вісника Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. http://www.philosophy.univ.kiev.ua/ua/view/Vysnyk_KNU/78/19/6
- Релігійно-інформаційна служба України <https://risu.ua/>
- Журнал «Релігія та соціум» на сайті ЧНУ імені Юрія Федьковича <http://www.sociology.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/chasopys>
- Веб-сайт щорічника «Релігійна свобода» <https://ure-online.info/rs/>

